

Ceredigion
Public Services Board

Cyfarfod 30
12 Gorffennaf 2022, 14:00
Cyfarfod Rhithiol ar Zoom

COFNODION

Yn bresennol:	
Y Cyngorydd Bryan Davies (BD)	Cadeirydd, Cyngor Sir Ceredigion
Eifion Evans (EE)	Cyngor Sir Ceredigion
Y Cyngorydd Elwyn Williams (EW)	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Iwan Cray (IC)	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Dr Joanne McCarthy (JMc)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Dr Phil Kloer (PK)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Rachel Jarvis (RJ)	Cyfoeth Naturiol Cymru
Rhodri Llwyd Morgan (RLM)	Prifysgol Aberystwyth
Superintendent Ross Evans (RE)	Heddlu Dyfed Powys
Vanessa Cashmore (VC)	Coleg Ceredigion
Hazel Lloyd-Lubran (HLL)	CAVO
Gwilym Dyfri Jones (GDJ)	Prifysgol Drindod Dewi Sant
Hefyd yn bresennol:	
Alun Williams (AW)	Cyngor Sir Ceredigion
Amy Richmond-Jones (ARJ)	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Cllr Keith Evans (KE)	Cadeirydd Pwyllgor Trosolwg a Chraffu, CSC
William Beharrell (WB)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Carwyn Young (CY)	Cyngor Sir Ceredigion
Richard Felton (RF)	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Inspector Ashley Brice (AB)	Heddlu Dyfed Powys
Dewi Day (DeD)	Prifysgol Aberystwyth
Barry Rees (BR)	Cyngor Sir Ceredigion
Jan Batty (JB)	Tîm Iechyd Cyhoeddus HDdUHB
PSB Support team:	
Diana Davies (DiD)	Cyngor Sir Ceredigion
Naomi McDonagh (NMc)	Cyngor Sir Ceredigion
Kieran Metson (KM)	Cyngor Sir Ceredigion

30.1	Ymddiheuriadau, cyflwyniadau a datgelu buddiant
<p>Ymddiheuriadau: Victoria Jones, Llywodraeth Cymru; Christine Harley, Gwasanaeth Prawf; Elen James, Cyngor Sir Ceredigion; Maria Battle, HDdUHB.</p>	
30.2	Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion
<p>30.2.1 – Ethol Cadeirydd ac Is-gadeirydd Esboniodd EE gan law dyma oedd y cyfarfod cyntaf ers etholiadau Llywodraeth Leol bydd yn cyflawni goblygiadau statudol i agor y cyfarfod a gofyn am enwau ar gyfer Cadeirydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.</p> <p>Argymhellwyd gan RLM i Arweinydd y Cyngor Sir fod yn Gadeirydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) Lleol ac eiliwyd hyn gan EW. Bu i BD dderbyn rôl y Cadeirydd.</p> <p>Penderfyniad: Bu i Bryan Davies gael ei benodi fel Cadeirydd y BGC</p> <p>Bu i'r Cadeirydd wahodd enwebiadau ar gyfer Is-gadeirydd. Bu i RLM gynnig Hazel Lloyd-Lubran fel Is-gadeirydd a bu i IC eilio'r cynnig. Bu i HL dderbyn rôl Is-gadeirydd</p> <p>Penderfyniad: Penodwyd Hazel Lloyd-Lubran fel Is-gadeirydd y BGC</p> <p>30.2.2 – Penderfynu pryd a sut y bydd BGC Ceredigion yn dod ynghyd Bu BGC Ceredigion yn cynnal 5 cyfarfod y flwyddyn yn y gorffennol. Bu i BD dderbyn y dylai hyn barhau. Caiff y dyddiadau eu cadarnhau.</p> <p>Penderfyniad: Bydd y BGC yn parhau i gyfarfod 5 gwaith y flwyddyn a bydd y dyddiadau cyfarfod yn y dyfodol i'w cadarnhau.</p> <p>30.2.3 – Cytuno ar y Cylch Gorchwyl Bu i NMc gyflwyno'r Cylch Gorchwyl cyfredol ac arfaethedig, gan gyfleu fod yr unig ddiwygiad a awgrymwyd ar dudalen 6 lle nodir bod nifer y grwpiau prosiect wedi gostwng o 6 i 3, gan gyfleu is-grwpiau sy'n seiliedig ar le o ran y BGC fel y cytunwyd yng nghyfarfod mis Medi y BGC.</p> <p>Penderfyniad: Cytunwyd y dylid diwygio'r Cylch Gorchwyl yn unol â'r uchod gan barhau i gyfarfod 5 gwaith y flwyddyn.</p>	
30.3	Cofnodion Cyfarfod blaenorol PGC Ceredigion– 07.03.22
Cytunwyd bod cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 07.03.22 yn gywir.	
30.4	Materion yn codi o gyfarfod blaenorol
Cyfeiriwyd at ddsbarthu data a baratowyd gan Grŵp Prosiect seiliedig ar le Aberteifi y BGC. Bu i'r wybodaeth bellach gael ei dosbarthu i aelodau'r BGC er gwybodaeth.	
30.5	Cynllun Llesiant Lleol – Adroddiad Blynyddol 2021-2022

Dosbarthwyd yn electronig copi o Adroddiad Blynyddol Drafft y Cynllun Llesiant Lleol 2021-22 cyn y cyfarfod a bu i NMc gyflwyno adroddiad trosfwaol i'w gyd-ddarllen gyda'r adroddiad. Nodwyd gan NMc yn amodol ar gymeradwyaeth oddi wrth y BGC ar gynnwys yr Adroddiad Lleol y caiff ei gyfieithu a'i gyhoeddi.

Gofynnodd HLL i'r cyfeiriad at CAVO ar dudalen 9 gael ei newid o "gwasanaethau" i "sefydliadau".

Dywedodd RLM fod yr adroddiad yn haws i'w ddarllen, yn ddiddorol, ac yn onest o dan amgylchiadau anodd. Teimlwyd bod angen nod arnom fel partneriaid ar y BGC er mwyn cynyddu momentwm. Gan fod y BGC bellach yn ffocysu ar 3 grŵp sy'n seiliedig ar le yn hytrach na 6 grŵp prosiect, dywedodd RLM ei fod yn bwysig fod y 3 prosiect yn derbyn y blaenoriaeth a'r sylw priodol er mwyn ystyried sut y gall y BGC gyflawni ei nod ar ran y Sir.

30.6 Cynllun Llesiant Lleol Drafft a Chrynodeb o'r Adroddiad

Adroddwyd gan NMC yr anfonwyd yr Amcanion Llesiant y cytunwyd arnynt yng nghyfarfod y BGC at Gomisiynydd Genedlaethau'r Dyfodol i ddechrau ar gyfnod ymgynghori 14 wythnos yn unol â gofynion Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Roedd gan NMC gyfarfod wedi ei drefnu gyda Swyddfa'r Comisiynydd i drafod yr amcanion a chynllun arfaethedig y Cynllun Llesiant Lleol.

Er mwyn symud ymlaen â'r gwaith ar y Cynllun Llesiant Lleol bu Timau'r Partneriaethau yn ymgysylltu â phreswylwyr, busnesau a Chynghorau Tref a Chymuned yng Ngheredigion; gan ddarparu cyfleu iddynt rannu eu barn ar yr hyn y dylai'r BGC ffocysu arno i gyflawni'r amcanion llesiant cytûn. Paratowyd arolwg a oedd yn gofyn yn uniongyrchol i ddinasyddion beth yn fwy y gall y gwasanaethau cyhoeddus ei wneud i gyflawni pob amcan. Roedd yr arolwg ar gael fel ffurflen ar lein neu gopiau caled mewn llyfrgelloedd lleol.

Dywedodd NMc y bu hyd yma 71 o ymatebion oddi wrth y cyhoedd. Clustnodwyd nifer o feysydd:

- Adborth ar gyfer Amcan 1 (lles economaidd): defnyddio busnesau lleol ac annog mentergarwch a chydweithio rhwng gwasanaethau cyhoeddus.
- Adborth ar gyfer Amcan 2 (cynnal a chadw hawliau tramwy): diogelu a sicrhau bod mwy o ofod hygyrch gwyrdd a glas ar gael ar gyfer grwpiau cymunedol.
- Adborth ar gyfer Amcan 3 (llesiant amgylcheddol): cynllunio i'r dyfodol, rheoli tir a plannu coed
- Adborth ar gyfer Amcan 4 (llesiant Diwylliannol): gwella cyfathrebu, digwyddiadau cymunedol a mwy a dosbarthiadau Cymraeg am ddim

Cyfeiriwyd at gludiant cyhoeddus yn rheolaidd mewn arolygon a ddychwelwyd fel rhan o'r ymarfer hwn. Dywedodd NMC iddo gael ei awgrymu y dylai hyn gael ei godi yn Strategaeth Gorfforaethol Cyngor Sir Ceredigion.

Yn ogystal â'r gwaith ymgysylltu a wnaed hyd yma, bydd arolwg ymgysylltu â disgyblion ysgol uwchradd yn cael ei ddisbarthu er mwyn ceisio sefydlu beth yn eu barn hwy a beth y gall y BGC ei wneud i fynd i'r afael â'r 4 amcan. Bydd yn cael ei ddisbarthu cyn diwedd tymor yr

ysgol a gwneir gwaith pellach dros yr haf i ymgysylltu â dinasyddion â nodweddion gwarchoddedig.

Bu i'r ymatebion i'r ymgysylltiad hyd yma yn ogystal â'r wybodaeth yn yr Asesiad o Lesiant Lleol a gwybodaeth a dderbyniwyd oddi wrth bartneriaid gynorthwyo wrth lunio 'cynllun ar dudalen' drafft ar gyfer y Cynllun Llesiant Lleol nesaf. Caiff hwn ei gefnogi gan gamau gweithredu arfaethedig, ac yn amodol ar gytundeb y BGC bydd yn ffurfio'r fframwaith i weithredu ar yr amcanion o fewn Cynllun Llesiant Lleol 2023-28.

Nodwyd gan NMC fod tlodi a chaledi yn cael effaith ar leisiant ac iechyd corfforol yn ogystal â meddyliol. Ymhlith yr argyfwng costau byw, ystyrir bod mynd i'r afael â thlodi yn flaenoriaeth ac argymhellir y dylai fod yn thema trawsbynciol yn y cynllun newydd. Esboniodd NMC fod cyfleoedd o dan bob un o'r pedwar amcan, lle bo camau gweithredu cytûn a gymerwyd gan bartneriaid â'r potensial i wneud gwahaniaeth a gwneud cyfraniad positif i ymdrin â'r flaenoriaeth yma. Bu i NMC hefyd esbonio y caiff y camau allweddol i fynd i'r afael â chaledi eu trafod â'u harchwilio yn Is-grŵp Tlodi nesaf y BGC ar 19eg Gorffennaf 2022 a bydd hyn yn sicrhau y bydd cyflawni Strategaeth Mynd i'r afael â Chaledi yng Ngheredigion yn parhau.

Gofynnodd NMC i aelodau'r BGC a oeddent yn cytuno y dylai Tlodi a Chaledi gael ei gynnwys yn y Cynllun Llesiant Lleol fel thema trawsbynciol.

Penderfyniad: Cytunodd aelodau'r BGC y dylai Tlodi a Chaledi gael ei gynnwys yn y Cynllun Llesiant Lleol fel thema trawsbynciol.

Awgrymodd NMC y dylai 'cynllun ar dudalen' fod yn rhan o gyflwyno'r cynllun ac y caiff ei gefnogi gan fwy o fanylder gan gynnwys camau gweithredu penodol o dan bob un o'r amcanion gyda'r is-benawdau canlynol:

- Pan yr amcan yma
- Yr hyn dylid mynd i'r afael ag ef
- Ein uchelgais
- Beth fyddwn ni yn ei wneud
- Cyflawni'r amcan llesiant a sut y bydd yn cyfrannu at y nodau llesiant
- Mesurau ar gyfer gwelliant

Dywedodd NMC y dylai'r adran 'Beth fyddwn ni yn ei wneud' gynnwys camau gweithredu pendant, gan fod yn glir am yr hyn yr hoffai BGC ei wneud er mwyn eu cyflawni. Bu i NMC awgrymu camau gweithredu ond bydd yn rhaid iddynt adlewyrchu ystyriaethau a mewnbwn partneriaid.

Diolchodd BD i NMC am yr adroddiad, gan gyfeirio'n benodol i'r caledi ariannol sy'n wynebu Ceredigion, ac sydd yn anodd mewn ardal sydd mor wledig. Roedd Aelodau'n hapus gyda'r cynllun a'r papur. Nodwyd gan IC fod y papur yn fwy cryno ac yn benodol sy'n ei wneud yn haws i'r darlennydd edrych ar y cynllun a'r allbynnau.

Gofynnwyd cwestiwn am eiriad Amcan 3 parthed Aberystwyth yn dref carbon niwtral erbyn 2030. Mae hwn yn ffurf gwahanol i carbon sero net. Bwriedir gofyn am gadarnhad oddi wrth Cyfoeth Naturiol Cymru ai hwn oedd y terminoleg cywir.

Camau Gweithredu: Bydd RJ yn gofyn am esboniad pellach oddi wrth Gyfoeth Naturiol Cymru ar

y terminoleg cywir am Amcan 3.

Bu i HLL gytuno â'r sylwadau blaenorol parthed y fformat a pha mor fanwl a phenodol y bydd angen i'r camau gweithredu fod yn benodol. Dylai fynd i'r afael â chaledi a thlodi wrth wraidd yr hyn rydym ni'n ei wneud fel partneriaeth, fodd bynnag bu i HLL ofyn a oedd mecanwaith ar gael i asesu llwyddiant hyn. Bu i HLL hefyd ofyn a fyddai adran a luniwyd o amgylch camau gweithredu penodol yn gwneud synnwyr; i'r BGC nodi hyn mewn tair adran 'gweithredu'; a all gynnwys 'camau cyflym ymlaen', ymrwymiad y bydd pob sefydliad yn y BGC yn llofnodi ac yn ymrwymo at fod yn gyflogwr cyflog byw neu fynd yn rhydd o blastig ac yn olaf camau y gall sefydliadau'r BGC wneud gyda'i gilydd.

Roedd PK yn hoffi'r tair ardal arfaethedig y gellir ffocysu arnynt gan awgrymu y dylem ffocysu ar osod ein uchelgeisiau ar y lefel cywir. Bu i PK ategu fod yn rhaid i'r uchelgeisiau a'r camau gweithredu fod yn fwy penodol er mwyn gweithredu arnynt yn llwyddiannus yn hytrach na gosod nodau holistaidd mwy eang y gellir eu dadansoddi mewn nifer o wahanol ffyrdd. Esboniodd NMc nad oedd yr uchelgeisiau a gyflwynwyd wedi eu cadarnhau ond yn hytrach wedi eu hawgrymu, gan fod yr asesiadau wedi dod i gasgliadau penodol ac wedi eu cyfeirio fel awgrymiadau cychwynol.

Bu i KE fynegi siom am y nifer fach o ymatebion a dderbyniwyd i'r arolwg, a bod gwaith y tri grŵp sy'n seiliedig ar le wedi ei ffocysu ar ardaloedd penodol o'r Sir.

Bu i NMc ymateb nad yw'r arolwg wedi cau eto a'i fod yn debygol y derbynnir mwy o ymatebion.

Dyweddodd DiD fod y modd cychwynol o weithio y cytunwyd arno er mwyn cyflawni'r Cynllun Llesiant Lleol cyfredol yn cynnwys 6 Grŵp Prosiect thematig a oedd yn gweithredu ar y 6 nod yn y cynllun. Roedd y grwpiau yma'n gweithio'n dda cyn COVID ond wrth i'r amser fynd ymlaen bu i'r Grwpiau Prosiect hynny ei chael hi'n fwy anodd i gydweithio a chyflawni eu hamcanion. Bu i Gadeiryddion y Grwpiau Prosiect ddod ynghyd i drafod y ffordd ymlaen ac awgrymwyd i'r BGC y dylent fod yn gynlluniau peilot sy'n seiliedig ar le fydd yn edrych ar weithio mewn lleoliadau penodol er mwyn cyflawni'r canlyniadau gorau i breswylwyr. Mae tri ar waith ar hyn o bryd yn ffocysu ar weithio yn Aberteifi, Llanbedr Pont Steffan ac Aberystwyth ac yn edrych ar themâu amrywiol gyda'r disgwyliad y bydd y cynlluniau peilot yn sail i arferion da a'u gweithredu ar draws y Sir yn y Cynllun Llesiant Lleol newydd.

Dyweddodd HLL taw hyn oedd dechrau'r broses ond roeddent yn edrych ar ddulliau newydd o weithio rhwng sefydliadau BGC a chymunedau gan edrych ar ymestyn hyn ar draws Ceredigion. Dywedodd HLL fod angen i'r BGC ystyried pa isadeiledd oedd ei angen i weithredu y cynllun newydd er mwyn medru symud ymlaen o'r tri phrosiect cyfredol. Dywedodd HLL ei fod yn bwysig i edrych yn ôl ar yr hyn yr oedd y BGC a'r is-grwpiau wedi eu reoli yn seiliedig ar y gwaith sy'n seiliedig ar le ac edrych ar yr hyn sydd heb gweithio'n iawn er mwyn i ni fedru fod mewn sefyllfa gryfach i weithredu cynllun newydd.

Gofynnodd HLL a oedd yn briodol i awgrymu ffurfio 'grŵp tasg a gorffen drafft' i gefnogi NMc wrth ddrafftio'r cynllun.

Camau gweithredu: Bu i holl aelodau'r BGC gytuno â'r cynnig o sefydlu grŵp tasg a gorffen ar gyfer drafftio Cynllun Llesiant Lleol ac i NMc gydlynu hyn.

30.7 Diweddariad ar Brosiectau sy'n seiliedig ar le y BGC

Aberystwyth Carbon Niwtral a Strategaeth Datgarboneiddio

Bu i DeD ddiweddarau'r BGC ar y datblygiadau o ran y gwaith a wneir yn y prosiect peilot sy'n seiliedig ar le. Cyfeiriodd DeD at y sawl sy'n 'defnyddio gwres' yn Aberystwyth gan glustnodi'r angen i ehangu sgôp y grŵp, trafod sefydliadau allweddol yn Aberystwyth ac o'i amgylch sy'n ceisio cydymffurfio â sero net erbyn 2030. Adroddwyd gan DeD fod gwresogi yn 30% o ollyngiadau carbon y Brifysgol gan hefyd fod yn un o'r elfennau mwyaf anodd mynd i'r afael ag ef a'i leihau.

Mae astudiaeth ddichonoldeb Rhwydwaith Gwres yr Ardal, a ariannwyd gan BEIS yn mynd yn ei flaen; cytunwyd ar y lleoliad ar dir yng nghampws y Brifysgol, Penglais, Aberystwyth ac os cytunwyd, byddwn yn symud at y cyfnod o fasnacheiddio (manylion ar ddylunio a chynllunio). Dywedodd DeD fodd bynnag ei fod yn debygol na fyddai'r gwaith adeiladu wedi ei gwblhau nes 2027.

Bydd y gwaith yma'n parhau gyda'r amcan o gefnogi cymunedau a gwella eu perthynas gyda'r amgylchedd naturiol ac y mae'r dull o weithio sy'n seiliedig ar le yn cymryd i ystyriaeth ymhlith pethau eraill Strategaeth Effeithlonwydd Ynni Llywodraeth Cymru, a'r canllawiau sy'n did i'r amlwg o ran creu Cynlluniau Ynni Lleol.

Mae dyheadau Sero Net gan bartneriaid unigol wedi eu rhannu ac y mae'r grŵp wedi bod yn edrych ar gyfleoedd cydweithio eraill gyda phartneriaid eraill e.e. dewisiadau teithio carbon isel. Dywedodd DeD eu bod yn gofyn i aelodau amrywiol rannu gweithgareddau a phrosiectau y bu iddynt fod yn rhan ohonynt er mwyn ddatgarboneiddio. Cyfeiriodd DeD at ddod â gwaith i ben o ran fferm solar uwchben prif gampws y brifysgol, y dylai fod wedi ei gwblhau yn y 6 wythnos nesaf. Yn ogystal mae'r Brifysgol ar hyn o bryd yn y camau terfynol o brosiect mawr ar blannu coed, gan aros am benderfyniad terfynol oddi wrth Gyfoeth Naturiol Cymru i blannu 90,000 o goed ar dir dan berchnogaeth y Brifysgol. Maent yn gobeithio plannu y gaeaf yma.

Yn dilyn hyn cafwyd trafodaeth am y broses tiffesur ar gyfer Cynllun Plannu Coed Glastir. Bu i DeD ymateb i ymholiadau parthed risgiau ecolegol, ariannol a risgiau tân ac a oeddent yn rhan o'r gwaith tiffesur.

Bu i BD ofyn am yr ardal a argymhellwyd ar gyfer y coed. A oedd yn dir gwael neu'n dir sy'n addas ar gyfer amaethu a pha garbon caiff ei osod yn erbyn fyddai ar gyfer trafndiaeth na ellir ei leihau. Bu i DeD ymateb fod y broses ymgynghori wedi clustnodi tir ar bwys Talybont sydd â gwerth amaethyddol is.

Bu i HLL ofyn ymhellach am drafodaethau yn y grŵp prosiect o ran trafndiaeth a defnyddio cerbydau trydan a bod angen ystyried y trydydd sector a darpariaeth gwasanaeth. Ymhellach i hyn bu i HLL nodi o ran y fenter plannu coed, bod grwpiau yn Aberystwyth fyddai â diddordeb

yn yr agenda yma ac o bosib yn buddsoddi mewn cynlluniau plannu eu hunain. Yn ogystal mae Ôl carbon a gollyngiadau o neuaddau pentref a chyfleusterau cymunedol ar draws Cymru wedi bod yn fater o drafodaeth parhaus lle bo angen eu cefnogi am na ellir bod sefyllfa lle bo cost gwresogi cyfleusterau mor uchel fel ei fod yn cael effaith ar y cyfleusterau yn parhau ar agor. Dywedodd HLL y bu trafodaethau ar lefel cenedlaethol ac y cânt eu hanfon ymlaen at DeD.

Dywedodd HLL y bydd o bosib o fudd i ystyried sefydliadau a grwpiau cymunedol eraill yn y trafodaethau yma er mwyn sicrhau cydweithio

Gweithredu: Ystyried sefydliadau eraill fel rhan o gynllun peilot Aberystwyth

Gwella Llesiant Cymunedol a mynd i'r afael â chaledi yn Aberteifi

Dywedodd HLL fel cadeirydd y grŵp seiliedig ar le eu bod wedi bod yn edrych ar grantiau, cronfeydd arian yn ogystal ag amrywiaeth o sesiynau gwybodaeth yn Aberteifi. Maent hefyd wedi bod yn edrych ar effeithiolrwydd egni a sefydliadau sy'n rhoi cyngor. Bydd hyn yn feysydd tebyg o waith ar gyfer cymunedau eraill yng Ngheredigion ac o'r herwydd gellir rhannu gwersi defnyddiol. Bydd y wybodaeth yma'n cael ei rhannu gyda threfi eraill yn y Sir.

Llesiant yn Llanbedr Pont Steffan

Cafwyd diweddariad gan NMC ar ran Gelen James, Cadeirydd grŵp seiliedig ar le. Yn y cyfarfod diwethaf bu i'r grŵp drafod ac argymhell grŵp bwyd a llesiant yn Llanbedr Pont Steffan er mwyn dwyn ynghyd pawb sy'n tyfu bwyd yn Llanbedr Pont Steffan ac elfennau pellach sy'n ymwneud â chynnaladwyedd bwyd. Dywedodd NMC ar ran Elen James fod angen i'r grŵp ffurfio pwynt ffocws a themâu cyffredin er mwyn cynnwys yr holl weithgareddau ac elfennau iechyd meddwl yn ogystal â chlustnodi themâu allweddol a phrosiectau i'r dyfodol ar gyfer Llanbedr Pont Steffan fel tref.

30.8 Model Cymdeithasol ar gyfer Iechyd a Llesiant

Bu i PK gyflwyno Model Cymdeithasol Iechyd a Llesiant Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda.

Nodwyd gan PK pan gytunwyd ar y strategaeth ar gyfer y bwrdd iechyd yn 2018, fe'i seiliwyd ar gam i symud mwy tuag at model cymdeithasol o iechyd a llesiant. Ystyriar bod buddsoddi mewn iechyd yn fuddsoddiad yn y GIG. Er ein bod yn ymwybodol fel bwrdd iechyd ein bod ond yn dylanwadu'n uniongyrchol ar 20% o iechyd a llesiant pobl. Fel Bwrdd Iechyd rydym i fod ffocysu yr un amser ar wella anghysondebau, lleihau anghyfartaledd iechyd ayb ag yr ydym i wella diogelwch cleifion

Rhoddwyd cyfrifoldeb i PK ddiffinio model cymdeithasol ar gyfer iechyd a llesiant mewn cyfuniad â Phrifysgol Aberystwyth gan ymgymryd ag adolygiad o'r deunyddiau oedd ar gael. Nodwyd diffyg yn y wybodaeth oedd ar gael o ran defnyddio'r model i'r Bwrdd Iechyd yn ei gyfarwydd ac y mae'n ymddangos bod diffyg cysondeb a thystiolaeth sicrwydd isel. Mae'r 'Sgyrsiau gyda Phwrpas' yn ffurfio rhan o'r cam 'darganfod' a nodwyd gan PK i Dîm y Bwrdd Iechyd ddadansoddi yn gryf y wybodaeth oedd ar gael gyda'r nod o drosi'r data i 5 thema y bu i PK eu hesbonio:

Thema 1: Beth sy'n gweithio ar hyn o bryd?

Roedd y ffocws yn bennaf oll ar y GIG a'i rôl wrth ddarparu gwasanaeth pan fo argyfwng neu

sefyllfa brys – gan fod yn ddim ar bwynt mynediad a sicrhau budd i'r gymdeithas. Ei brif ased yw ei bobl/ gweithlu. Ystyrir bod ansawdd gofal y GIG yn dda ac y mae pobl yn ymddiried ynndo ac yn edrych yn bositif arno. Bydd sicrhau cysondeb gofal drwy ofal sylfaenol yn bwysig mewn cymunedau. Mae'r polisi a'r tirwedd deddfwriaethol yn symud tuag at model cymdeithasol o iechyd a lles.

Thema 2: Beth sydd ddim yn gweithio ar hyn o bryd?

Ystyrir bod y system yn or-gymhleth, yn fiwrocraidd, yn araf, yn gweithio mewn seilos â diffyg atebolrwydd. Mae'r strwythurau a'r partneriaethau a roddwyd mewn lle yn adlewyrchu hyn gan hefyd fod yn fiwrocraidd; yn ffurfiol; anhyblyg; yn or-gymhleth a heb weledigaeth. O ganlyniad mae'r system yn gyffredinol yn un sy'n ymateb yn unig i sefyllfaoedd; diffyg integreiddio, cydweithio ac ymgysylltu ac y mae amharodrwydd i rannau asedau gan gynnwys cyllidebau yn sgil diffyg atebolrwydd ar y cyd ac atebolrwydd cyffredinol. Mae ariannu dros gyfnod byr a gweithio mewn seilos yn creu mwy o wasanaethau tameidiog â ffocws tymor byr sy'n ymateb a cheisio adfer yr hyn sy'n eu hwynebu. Mae cysondeb gofal wedi lleihau, ac y mae'r system yn methu â gwerthfawrogi profiad bywyd pobl ac yn sgil hynny mae llai o ymddiried yn y system ac o'r herwydd canlyniadau gwaeth. Er y polisi a'r dirwedd ddeddfwriaethol yng Nghymru mae'r system yn parhau i fethu â chyflawni graddfa'r her.

Thema 3: Beth fyddai system newydd yn edrych fel a beth fyddai'n cynnwys?

Mae'n cynnwys dwy is-thema bwysig. Yn gyntaf y syniad bod pawb yn haeddu yr 'un cyfle' - yr egwyddor o gyfiawnder a hefyd gostwng anghydraddoldeb. Yn ail, y syniad y dylai'r system newydd ffocysu ar y 'person cyfan' a'r 'boblogaeth gyfan' gan ystyried elfennau pellach o ran iechyd. I wneud hyn bydd angen edrych ar y system yn gyfan. Dylai geisio cyflawni ar fwy na 'absenoldeb afiechyd' a chynnwys elfennau o well iechyd gan gymryd agwedd ataliol tuag at iechyd. Dylai fod yn seiliedig ar ymgysylltu synhwyrol, sicrhau bod unigolion yn cymryd ran a bod y system yn atebol i'r unigolion mae'n ei wasanaethu.

Thema 4: Beth sydd angen ei wneud er mwyn cyflawni newid i model newid?

Bydd angen bod yn uchelgeisiol i gyflawni newid, ond mae'r amser yn iawn i wneud hyn wrth i symud ymlaen o Covid-19 ac alinio â'r Cynlluniau Llesiant caiff eu datblygu ar hyn o bryd gan y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Bydd yr her i gyflawni newid yn ymwneud ag edrych ar y tensiwn rhwng bod yn uchelgeisiol a'r galwadau a roddir ar y system wrth reoli yr hyn mae'n wynebu ar hyn o bryd. Mae cytundeb cyffredinol iawn taw gweithio gyda'i gilydd a phartneriaethau yw'r ffordd cywir i fwrw ymlaen fodd bynnag bydd angen eu gwella a'u hystemyn y tu hwnt i'r sefydliadau/ modelau traddodiadol. Bydd cynnwys cymunedau i greu hyn ar y cyd yn allweddol i'r model newydd a dylai gynnwys symudiad tuag at ailddosbarthu pŵer ac adnoddau tuag atynt. Cytunwyd yn gryf â newid yn y dull ariannu er mwyn sicrhau'r newid yma yn ogystal â'i gwneud hi'n haws i rannu asedau ac adnoddau ar draws y system.

Thema 5: Ble fyddai orau i ddechrau?

Roedd tipyn llai o ddata ar gael o dan y thema yma. Mae'n bosib fod hyn yn cyfleu er nad yw darnau o'r model cymdeithasol ar gyfer iechyd yn newydd i'r rhai sy'n rhan o'r sgysiau yma, mae'r terminoleg a'r syniad fel hanfon yn ei hun yn llai cyfarwydd ac heb ddiffiniad da. O ran cychwyn ar bethau mynegwyd barn ar sawl agwedd yn unol â'r sylwadau canlynol: bod angen i ni gael 'camau cyflym ymlaen', 'targedu yr hyn sy'n haws i'w wneud' ac edrych ar 'y tymor hir'. Roedd

cyngor cyson i ddechrau'n fach; mae angen iddo gael ei wneud 'mewn darnau bach'; 'cadwch y gwaith yn dynn ar y cychwyn'; a 'dewiswch rhai pethau da sy'n gyffredin i fusnes dyddiol partneriaid'; 'angen i'r hud weithio'n lleol'. Bu i nifer o'r rheiny wnaeth ymateb sôn am enghreifftiau o arferion addawol – sefydliadau, prosiectau a lleoliadau penodol yn ogystal ag astudiaethau achos y bu iddynt eu hystyried yn llwyddiannus wrth sbarduno newid a all hefyd roi syniad i ni lle byddai orau i ddechrau. Bu i'r rhain cael eu llunio gan Swyddfa Ymgysylltu a Rhaglen Trawsnewid HDUHB.

Nodwyd gan PK felly bo amcan wedi dod i'r amlwg:

“Erbyn Rhagfyr 2022 dylid datblygu cynnig ar gyfer gweithredu yn seiliedig ar le mewn o leiaf un cymuned ym mhob sir gan weithio gyda phartneriaid lleol allweddol a derbyn cefnogaeth oddi wrth WCVA fydd yn cynnwys cam cychwynol o ddatblygu arweinwyr cymunedol. Bydd hyn yn cynnwys mapio asedau a chlustnodi meysydd o flaenoriaeth y bydd yn cael yr effaith mwyaf tebygol a chyflym ar iechyd a llesiant y gymuned a thrwy hynny bydd y gymuned yn teimlo perchnogaeth ohono. Fel rhan o'r gwaith yma, bydd angen clustnodi ffynonellau o arian a mecanwaith ariannu sy'n hwyluso perchnogaeth cymunedol am o leiaf 3 blynedd.”

O ganlyniad y nod fydd diffinio proses fydd wedi ei lunio ar cyd gyda phartneriaid a rhanddeiliaid er mwyn:

1. Clustnodi cymunedau er mwyn gweithredu yn seiliedig ar le.
2. Clustnodi arweinwyr cymunedol anweladwy, gan gynnwys arweinwyr cymunedol o grwpiau nad ydynt o reidrwydd yn adnabyddus i bawb.
3. Clustnodi cyfleoedd i ddatblygu / cefnogi arweinwyr cymunedol.
4. Dadansoddi a mapio asedau cymunedol.
5. Ymgysylltu â chymunedau ac arweinwyr er mwyn clustnodi meysydd blaenoriaeth o ran gweithgareddau.
6. Clustnodi ffynonellau arian / mecanweithiau ariannu sy'n hwyluso a chynnal perchnogaeth cymunedol.

Diolchodd BD i PK am ei gyflwyniad.

Camau gweithredu: Bydd angen i bartneriaid weithio gyda'i gilydd er mwyn mynd i'r afael â'r meysydd gwaith yma. Elfen bwysig fydd ystyried iechyd economi a chaledi.

Bu i BD gyfleu y byddai cynnal y prosiectau yma hefyd yn dra phwysig pan fyddant wedi eu rhoi mewn lle.

30.9 Unrhyw fater arall

Bu i HLL dalu teyrnged i Ros Jervis a fu farw'n ddiweddar. Roedd yn ysbrydoliaeth i ni gyd fel partneriaid. Dywedodd HLL hefyd ei fod yn dda i nodi y caiff nifer o'i syniadau eu hadlewyrchu yn ein Cynllun Llesiant Lleol nesaf.

Nodwyd gan NMc yr hoffai'r Gweinidog dros Gyllid a Llywodraeth Leol gyfarfod â chadeiryddion holl Fyrddau Gwasanaethau Lleol yng Nghymru ar yr 28ain o Fedi. Dywedodd NMc nad oes unrhyw wybodaeth ychwanegol wedi ei ddarparu hyd yma oni bai cais yn gofyn i Gadeirydd y BGC i nodi'r dyddiad yn ei ddyddiadur.

Adroddwyd hefyd gan NMc fod y cyfnod ymgynghori 14-wythnos ar yr Amcanion Llesiant yn y Cynllun Llesiant Leol nesaf wedi dechrau gyda Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol ac y mae'r cyfarfod cychwynnol i drafod datblygiadau wedi ei drefnu ar gyfer y 13eg o Orffennaf 2022.

Yn ogystal, bu i Gomisiynydd Cenedlaethau Dyfodol, Sophie Howe, ddewis a gofyn i gyfarfod â 4 BGC yng Nghymru er mwyn trafod Adolygiad Adran 20 (adolygiad o rôl arweiniol Llywodraeth Cymru) o ran Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae Ceredigion wedi ei newid i fod yn un o'r ardaloedd hynny yn seiliedig ar y profiad a ddangoswyd wrth gwblhau Asesiad Llesiant Lleol 2022.

30.10	Dyddiad y cyfarfod nesaf
--------------	---------------------------------

20 Medi 2022

I'w gadarnhau

Rhagfyr 2022

Chwefror /Mawrth 2023